

В. А. Савченко

Молдованка

МОЛДОВА́НКА (Молдаванка) – історичний район Одеси. Виник 1793 на місці сіл Болгарка та Нова Слобідка, хуторів Розкидайлівка і Воронцовка. М. міфологізована й овіяна легендами завдяки творам І. Бабеля, К. Паустовського, Л. Утьосова, числен. кінофільмам, міському фольклору. Вважається, що М. «більше Одеса, ніж сама Одеса», бо там сформувався «одес. жаргон», певні культурно-побут. особливості. Від центру Одеси М. була відділена кордоном «Порто-франко» (сучасна вул. Старопортофранківська), що обмежував у 19 ст. р-н «вільної торгівлі». Завдяки «прикордон.» положенню частина насел. стала займатися контрабандою, М. «отримала славу» кримінал., крутій. р-ну, його обличчя спотворювали стихійні ринки («товчки»), перекупщики краденого, спекулянти, «воров. малини», будинки розпусти. У 2-й пол. 19 ст. осн. насел. М. стали євреї (до 70 %), у вжитку була поширена мова їдиш. 1905 на М. відбувся кривавий євр. погром, формувалися загони євр. самооборони. 1905–07 М. стала центром організації анархіст. груп «Чорний прапор», «Чорний ворон», «Молода воля». Анархісти здійснили вибух на поліц. дільниці, накладали данину на місц. підприємців, залучали до своїх груп представників криміналітету. 1917–18 М. перебувала під впливом сіоністів, анархістів, більшовиків, контролювалася кримінальниками на чолі з місц. «королем» М.-Я. Вінницьким («Мішкою Япончиком»). 1918 тут була проголошена т. зв. Молдован. республіка. У квітні 1919 та лютому 1920 проходили повстання проти білогвардій. влади. 18 грудня 1960 на М. виникло повстання жит. проти представників влади, що було розігнане за допомогою військових і міліції (1 особа загинула, бл. 80 арештували).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Донцова Т. Молдаванка: записки краеведа. О., 2001;
2. Файтельберг-Бланк В., Савченко В. Декабрьские (1960 г.) «беспорядки» на Молдаванке // Південний захід. Одесика: Істор. альманах. 2007. № 4;
3. Нетребский В., Шерстобитов В. Аура Молдаванки: краеведческие прогулки: Очерки. О., 2011;
4. Савченко В. Неофициальная Одесса в эпоху НЭПа (1921–1929). Москва, 2012.

Бібліографічний опис:

Молдованка / В. А. Савченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-69611>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).